

**Kurzemes un Zemgales hercogistes bruņniecības un muižniecības manifests
par padošanos Krievijai. Fragments. Jelgava, 1795. gada 18. marts**

LVVA, 554. f., 1. apr., 1574. l., 1., 7. lp.

(Kurzemes un Zemgales hercogistes valstiskuma likvidēšanas akts)

Wir Landesherrn Herzog Carl und Landesherrn
Erzherzog zu Sachsen weissenfelsischen
Landesherrn und Landesherrn der Herzogthümer
Sachsen Land und Anhalt;
Sind hiermit kund und zu wissen,
daß, nachdem wir auf dem vorgenannten
Landtage und unter dem fünften
Dato, mittelst des Herrn Manifests, der
zweyten Verbindung in welcher wir
mit Ihnen gestanden, und der zweyten
Ebene und Besetzung der Landesherrn über
dies und diese Herzogthümer, auch die
in demselben Manifeste angeführten
Gründen und Ursachen, sehr leicht und
saget haben, wie aber dies zu glücklicher
Zeit in Erfüllung gegangen, nicht nur,
wir unmöglich es für uns, als wenn
zu klünnen Hand sey, vor uns selbst
und zu abhängig und ohne die Besetzung
unser Hofe zu bestehen, sondern
auch die Besetzung und unerschütterlich
auf Zugleich für die allgemeine

Valsts Arhivs.
Fonds Kurz. here. arh.
№ 449/1599

7
Älternen Erwinen für die Hofmann,
zu dem Aussehen Kaufmann-
Luzen Concluso requiriert, und zu-
fuss derhalb mit ihnen einen
gütlichen Vertrag gemacht und mit Au-
sweh Familien Ratssigeln besiegelt
wie auch mit demselben (Mit-
telsigelt für den Kaufmann Luzen.
Ergeben Mit dem in der Kaufmann-
Sammlung den 18ten März
1719.

Carl Ferdinand von Kötterberg
als älterer Bruder.

Ottobrunn von Kötterberg
Sohn des Carl und der Kath
in der Gesellschaft eines
älteren Bruders.

Dr. Wilhelm Hofen
als älterer Bruder

Hemich von Offenber
als älterer Bruder

Nicolaus Christian Ernst
von Stempel
† von Coblenz Marschall

Dokuments sastāv no 10 papīra lapām. Teksts apstiprināts ar 52 muižniecības deputātu un bruņniecības pārstāvju parakstiem un zīmogu nospiedumiem sarkanā lakā, kā arī ar Krievijas ķeizarskās kancelejas Kurzemē zīmogu.

NORAKSTS

Wir Landbothen Marschall und Landbothen Einer zum gegenwärtigen Landtage versammelten Wohlgebohrnen Ritter- und Landschaft der Herzogthümer Kurland und Semgallen:

Thun hiermit kund und zu wissen, daß, nachdem Wir auf dem gegenwärtigen Landtage und unter dem heutigen Dato, mittelst Unseres Maifestes, der zeitherigen Verbündung in welcher Wir mit Pohlen gestanden, und der zeitherigen Ober- und Schutz-Herrschaft Pohlens über Uns und diese Herzogthümer, aus den, in Unserem Manifeste angeführten Gründen und Ursachen, feyerlichst entsaget haben, Wir aber auch zu gleicher Zeit in Erwägung gezogen, nicht nur, wie unmöglich es für Uns, als einem zu kleinen Staat sey, vor Uns selbst und unabhängig und ohne den Schutz einer höheren Macht zu bestehen, sondern wie beschwerlich und nachtheilig auch zugleich für die allgemeine *Wohlfarth das zeithero in Kurland bestandene Lehns-System gewesen sey; – so haben Wir natürlicher Weise nicht nur die Nothwendigkeit Uns einer höheren Macht aufs Neue zu unterwerfen fühlen, sondern auch den Wunsch faßen müssen, bey Entsagung der zeitherigen Ober-Herrschaft, auch dem zeitherigen Lehns-Systeme und einer daraus resultirenden mittelbahren Regierung zu entsagen, und nicht mittelbahrr sondern unmittelbar Uns dieser höheren Macht zu unterwerfen.*

[...]

Zu mehrerer Urkunde haben Wir Landbothen Marschall und Landbothen die Erklärung und den Beytritt der Wohlgebohrnen Ober-Räthe und Räthe, bloß als Unserer älterer Brüder für Ihre Personen, zu diesem Unserem Landschaftlichen Conclusio requiriret, und dahero dasselbe mit Ihnen eigenhändig unterschrieben und mit Unsern Familien-Petschaften besiegelt, wie auch annoch mit Unserem Ritterschafts-Siegel besichern laßen. Gegeben Mitau, in der Landesversammlung den 18ten März 1795

*(L. S.) Carl Ferdinand von Rutenberg
als älterer Bruder.*

*(L. S.) Otto Herman von der Howen
Oberburggraf und Ober Rath, in der qualität eines ältern Bruders.*

*(L. S.) A. Wilhelm Hahn
als älterer Bruder*

*(L. S.) Heinrich von Offenbergh
als älterer Bruder*

*(L. S.) Nicolaus Christopher Ernst von Stempel
p. t. Landboten Marschall*

[...]

TULKOJUMS

Mēs, muižniecības deputātu maršals un muižniecības deputāti no šajā landtāgā sapulcināto augstdzimušo Kurzemes un Zemgales hercogistes bruņniecības un muižniecības vidus paziņojam un darām zināmu, ka, pēc tam, kad mēs šodien, pašreiz notiekošajā landtāgā ar mūsu manifestu svinīgi esam atteikušies no līdzšinējām saistībām, kādas mums bija ar Poliju, kā arī no līdzšinējās Polijas virsvaras un aizgādības pār mums un mūsu hercogisti manifestā minēto cēloņu un iemeslu dēļ, mēs arī vienlaikus esam ņēmuši vērā gan to, ka mums kā pārāk mazai valstij nav iespējams pastāvēt neatkarīgi, pašiem par sevi un bez citās stiprākas varas aizsardzības, gan arī to, cik apgrūtinoša un kaitējoša vispārējai *labklājībai ir līdz šim Kurzemē pastāvējusī lēņa sistēma. Tādēļ mēs dabiski esam sapratuši, ka mums no jauna jāpadodas kādai stiprākai varai un nolēmuši, ka, atsakoties no līdzšinējās virsvaras, mums jāatsakās arī no līdzšinējās lēņa sistēmas un ar to saistītās netiešās pakļautības un jaunajai virsvarai jāpadodas nevis pastarpināti, bet gan tieši.*

[...]

Lai piešķirtu šim dokumentam lielāku spēku, mēs, muižniecības deputātu maršals un muižniecības deputāti uzaicinājām augstdzimušos virspadomniekus un padomniekus – tikai kā mūsu padomdevējus – pievienoties šim mūsu muižniecības un bruņniecības pieņemtajam lēmumam, un tādēļ kopā ar viņiem to pašrocīgi parakstījām un apzīmogojām ar mūsu dzimtu zīmogiem, kā arī ar mūsu bruņniecības zīmogu. Jelgavā, landtāgā, 1795. gada 18. martā.

(Z. v.) Karls Ferdinands fon Rutenbergs, kā padomdevējs

(Z. v.) Oto Hermanis fon der Hovens, oberburggrāfs un virspadomnieks, padomdevēja statusā

(Z. v.) A. Vilhelms Hāns, kā padomdevējs

(Z. v.) Heinrihs fon Ofenbergs, kā padomdevējs

(Z. v.) Nikolauss Kristofers Ernsts fon Štempels,
šajā laikā muižniecības deputātu maršals

[...]

PIEZĪMES

* Teksta daļa zvaigznītēs rakstīta dokumenta iepriekšējā vai nākamajā lappusē.

Pēc 3. Polijas dalīšanas 1795. gada 3. janvārī izņemts bija arī Kurzemes un Zemgales hercogistes liktenis. Bruņniecība šo neizbēgamo Kurzemes iekļaušanu Krievijas impērijas sastāvā mēģināja skaidrot kā brīvprātīgu padošanos un jaunas virsvaras izvēli, apliecinot to ar diviem manifestiem, ko pieņēma landtāgā Jelgavā, 1795. gada 18. martā. Pirmajā manifestā bruņniecība deklarēja atteikšanos no lēņa saistībām ar Poliju un cildināja Krievijas nopelnus Kurzemes hercogistes valstiskuma aizstāvībā. Otrajā manifestā landtāga deputāti paziņoja savu lēmumu iekļaut bijušo Kurzemes un Zemgales hercogisti Krievijas impērijas sastāvā. Manifests sastāv no trim punktiem:

1) lēmums par pakļaušanos Krievijas ķeizarienes Katrīnas II valdībai; 2) lēmums par atteikšanos no lēņa pakļautības un padošanos Krievijai nepastarpināti, savas valsts likteņa lemšanu pilnībā uzticot Krievijas ķeizarienei; 3) delegācijas izveide sešu personu sastāvā, kam jānodod uz Sanktpēterburgu zvērēt uzticību Krievijas ķeizarienei Kurzemes bruņniecības un muižniecības vārdā. Manifesta nobeigumā uzsvērts, ka no hercoga Pētera, kurš manifesta pieņemšanas brīdī jau atrodas Sanktpēterburgā, muižniecība gaida atbalstu landtāgā pieņemtajiem lēmumiem.